

รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพ
นักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

A Model for the Development of Teachers and Educational Personnel Using Technology as a Base, Integrating Professional Learning Communities for Active Learning Management to Improve Student Quality in Schools Under the Office of the Secondary Education Service Area, Maha Sarakhm

วลีษฐ์ สมจิตศรีปัญญา¹

¹สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, มหาสารคาม, ประเทศไทย

Wasit Somjitsripanya¹

¹The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakhm, Maha Sarakhm, Thailand.

✉: limcukk@gmail.com
(Corresponding Email)

Received: 13 March 2024; Revised: 07 April 2025; Accepted: 18 April 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการ ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา รวมจำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องของร่างรูปแบบ และ 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ขาดการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะ

ด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา สื่อการเรียนรู้ ไม่เพียงพอและไม่มีความหลากหลาย ครูต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน การพัฒนาครูควรจะใช้วิธีการที่หลากหลาย และ 2) รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) กระบวนการพัฒนา มี 3 ชั้น ได้แก่ กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีการดำเนินงานตามขั้นตอน PLC ผ่าน T-SPMMB ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation : P) การวางแผนกลยุทธ์เพื่อทำเป้าหมายให้สำเร็จ (Strategic Planning : S) ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง (Learning Activities : L) (1) การฝึกอบรมปฏิบัติการ (Practice : P) (2) การบริหารจัดการ (Management : M) มีการวางแผนกิจกรรม และการปฏิบัติกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ การนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบ และการประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement : C) (1) การเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหา (Method : M) (2) การคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : B) 2.4) การวัดและประเมินผล 2.5) ระบบสนับสนุน และ 2.6) เงื่อนไขความสำเร็จ

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน, การยกระดับคุณภาพผู้เรียน

Abstract

This research aimed to 1) study the problems and needs for the development of teachers and educational personnel in active learning management to enhance student quality in schools under the Maha Sarakham Secondary Educational Service Area Office, and 2) develop a model for the development of teachers and educational personnel using technology as a foundation, integrating professional learning communities (PLCs) to support active learning management for the improvement of student outcomes in the same educational context. The study employed a research and development (R&D) approach, consisting of two phases. In Phase 1, the researchers examined basic information, problems, and developmental needs. The participants included 65 individuals comprising school administrators, teachers, and educational personnel. Research instruments used in this phase were: 1) a document analysis form, 2) an interview form for school administrators, and 3) a group discussion recording form. In Phase 2, the model development process involved nine experts selected through purposive sampling who participated in a connoisseurship seminar to assess the model's appropriateness and feasibility. The research tools used included 1) a theoretical validity and consistency check form for the draft model, and 2) a model appropriateness and feasibility assessment form. The research findings revealed that the current learning management practices lacked sufficient promotion of students' analytical thinking and problem-solving skills. Additionally, there was a shortage and lack of diversity in instructional materials. Teachers expressed a strong desire to enhance their capacity to organize effective

learning environments and adopt diverse teaching strategies tailored to specific content and student needs. It was suggested that professional development should incorporate a variety of methods. The resulting model for developing teachers and educational personnel is grounded in digital technology and integrates professional learning communities to elevate student quality. It comprises six key components: 1) principles, 2) objectives, 3) a development process, 4) measurement and evaluation, 5) support systems, and 6) conditions for success. The development process consists of three major steps implemented through the PLC process under the T-SPMMB framework. Step 1, Preparation (P), involves strategic planning to achieve defined goals (S). Step 2, Learning to Practice (L), includes practical training (Practice: P) and management (Management: M), which involves activity planning and implementation, knowledge exchange through PLCs, supervision, monitoring, and evaluation. Step 3, Continuous Improvement (C), entails selecting appropriate methods for ongoing development and problem-solving (Method: M), as well as identifying and applying best practices (Best Practice: B).

Keywords: Teacher and educational personnel development model, digital technology as a base, improving student quality

1. บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึง ให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศไทยได้ให้มีความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับต้องการของตลาด งานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1) การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึง มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นด้วยการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการงานวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวดที่ ๔ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยมี จุดมุ่งหมายและเนื้อหาหลักสูตรที่มุ่งให้ความสำคัญแก่นักเรียนทุกคน ให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ภายใต้บริบทของสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ ส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนในทุก ระดับการศึกษาของไทย ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยบูรณาการศาสตร์การสอนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควบคู่กับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ในกระบวนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน สามารถพัฒนาศักยภาพของตนตามธรรมชาติ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดของ

นักเรียน เน้นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้หรือการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ที่นักเรียน สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนักเรียน ดังนั้น เป้าหมายสำคัญการจัดการศึกษาของไทย คือ การพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านกลไกและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีความหมาย มีการวางแผนที่ดีและเป็นระบบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด สิ่งเหล่านี้จึงเป็นโจทย์สำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นก้าวแรกของนักเรียนในการเริ่มต้นเข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีเป้าหมายและวิธีการพัฒนานักเรียนที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา แต่อยู่ภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนคุณภาพของนักเรียน คือ ประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่ง Michael Barber (2009) กล่าวว่า “คุณภาพของระบบการศึกษาหนึ่งจะไม่มีวันดีไปกว่าคุณภาพของครูของระบบการศึกษานั้นไปได้” (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers) ซึ่งเป็นคำกล่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของครู การที่ครูออกแบบการสอนให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างทั่วถึงทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี

วิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดคุณภาพของคนในสังคมและสร้างคนให้มีคุณภาพเพื่อสร้างอนาคตของชาติ ทุกภาคส่วนจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครูหรือปฏิรูปครูเพื่อให้มีคุณภาพ ปัจจุบันวิชาชีพครูได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้นกว่าเดิมเพื่อจูงใจให้คนดีคนเก่งเข้ามาเป็นครู แต่อย่างไรก็ตามปัญหาคุณภาพการศึกษาที่แย่งในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ด้อยคุณภาพ ถ้าครูมีทั้งจิตวิญญาณและองค์ความรู้สอนด้วยหัวใจ ไม่เน้นสอนพิเศษนอกเวลาเป็นหลัก อยู่กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพก็สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุณภาพนักเรียนได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 60) ซึ่งสภาพการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก 1) วิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่ละวิธีมีข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) เมื่ออบรมเสร็จแล้วครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการผลิตสื่อการเรียนรู้ เพราะมีภาระอื่นมาก 3) การอบรมส่วนใหญ่เน้นในหลักการและทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือ

ปฏิบัติ จึงทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้และการอบรมยังขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 4) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยวิธีการต่าง ๆ นี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หลังจากเข้ารับการอบรมไม่ได้นำมาขยายผลเพียงแต่ทำรายงานส่งผู้บริหารเท่านั้น รวมทั้งไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังเข้าอบรมสัมมนา 5) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ปัญหาการศึกษาได้ตรงประเด็น ทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมก็ไม่ได้นำความรู้กลับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน 6) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดการวิเคราะห์ทิศทางและความต้องการจำเป็นที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรพัฒนา และ 7) การอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละหน่วยงานยังขาดการประสานงาน จึงเกิดปรากฏการณ์ครูและบุคลากรทางการศึกษาทิ้งห้องเรียนไปเข้าอบรม และมีผลกระทบต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 63) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละปีครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตามและประเมินผลภายหลังการอบรมว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด รวมทั้งวิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษายังคงใช้รูปแบบเดิม ๆ ที่ส่วนใหญ่ยังคงใช้การอบรมและการพัฒนาในห้องประชุม และใช้ระยะเวลาการอบรมเพียง 1 - 2 วันเท่านั้น ผลการพัฒนาเป็นเรื่องการให้ความรู้ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริง ไม่ตรงกับความต้องการและไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนองความต้องการและความจำเป็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีกระบวนการพัฒนาที่หลากหลายส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เรียนรู้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง (ยนต์ ชุมจิต, 2553: 33 – 34 ; มารุต พัฒนาผล, 2557ก : 577; ธงชัย คำปวง, 2561 : 45 ; Clark, 1994 : 37 - 46) นอกจากนั้น การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาบนพื้นฐานของการปฏิบัติงานประจำของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เน้นกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มากขึ้น มีการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ การสะท้อนผลการปฏิบัติงานระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารให้การสนับสนุนส่งเสริมด้วยวิธีที่เหมาะสมในแต่ละบุคคล เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แสดงความรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมายของการพัฒนา คือ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำความรู้และ

ทักษะที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดผลกับนักเรียนเป็นสำคัญ และเกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2556 : 70 ; มารุต พัฒนาผล, 2557ก : 591 ; ปอง ทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล, 2557 : 284 – 296; พินสุตา สิริรังศรี, 2557 : 24 – 25 ; ธงชัย คำปวง, 2561 : 45 ; กิ่งแก้ว ภูทองเงิน, 2561 : 28; Kortecamp & Croninger, 2005 : 75 ; DeMonte, 2013 : 7 - 8) ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นมีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกกิจกรรมหรือวิธี เหล่านั้นมาใช้และควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของครูและ บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะสูงและสามารถจัดการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิชาชีพทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency) และสมรรถนะเฉพาะตามกลุ่มสาระ (Specification Competency) นั้น ต้องมีทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม และจะต้องดำเนินการออกแบบจัดระบบการพัฒนาให้ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของครูให้มากที่สุด ซึ่งวิธีดำเนินการพัฒนาครูที่ผ่านมา มี รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) การสังเกตการณ์สอนของครูที่มีการปฏิบัติดี (Best practice) และอื่น ๆ การพัฒนาครูจึงเป็น เงื่อนไขสำคัญที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ครูต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนในทุกระบบและทุกมิติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองสภาพปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน จึง จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาครู เพื่อนำทางไปสู่การสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การพัฒนาครูจึงเป็น เรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูให้ สามารถออกแบบการสอนหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ และนำเสนอนวัตกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อครู เพื่อช่วย อำนวยความสะดวก เป็นแหล่งสืบค้นและเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพต่อการศึกษารเรียนรู้ทั้งของครู และนักเรียน ซึ่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ของครู ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในปัจจุบัน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ ของนักเรียน (York-Barr & Duke, 2004) ผ่านกระบวนการสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารและนักการศึกษา ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community) ที่มีการแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญระหว่างกัน ทำงานร่วมกันบนพื้นฐานวัฒนธรรม

และความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อการจัดการศึกษา เพราะเป็นการบูรณาการยุทธวิธี การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน (นฤมล รอดเนียม, 2553) อีกทั้งยังมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่สามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือเป็นแหล่งรวมกลุ่ม ของผู้คนในลักษณะชุมชนเสมือน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศทิศทางของประเทศเพื่อพัฒนาให้เป็น “ประเทศไทย 4.0” ยุคของการสร้างความรู้จากความสนใจรายบุคคล และจากการรวมกลุ่มของคนที่มีแรงผลักดันเป็นทีม โดยที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปตามนักเรียน ซึ่งนักเรียนเป็นแหล่งวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่สำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559) ดังนั้น การศึกษายุค 4.0 ต้องยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง คิดใหม่และใช้ประโยชน์จากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน แนะนำ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ศึกษาค้นคว้าและพัฒนการสอนของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา แต่จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ย 4 รายวิชา เท่ากับ 37.37 คะแนน และเมื่อจำแนกเป็นรายวิชา พบว่า รายวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 56.12 คะแนน รายวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.09 คะแนน รายวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 35.15 คะแนน และรายวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 32.11 คะแนน และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบโดยภาพรวมของประเทศ พบว่า ผลการทดสอบของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน 3 รายวิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2565 : 8) เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละรายวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ภาพรวมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเท่ากับร้อยละ 77.18 โดยเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดคือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า รายวิชาภาษาไทย รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และรายวิชาภาษาอังกฤษ ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2565 : 10-12) จากผลการจัด

การศึกษาดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่า ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) พื้นฐานครอบครัว และ 3) พื้นฐานความรู้ของนักเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจในประเด็นพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามได้ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การส่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน และเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จึงจำเป็นต้องหาแนวทางพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่สูงขึ้น

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว จากเป้าหมายของสถานศึกษาที่ต้องการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบกับ ปัจจัยของการพัฒนานักเรียนดังกล่าว คือ การเตรียมครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนด้วยการบูรณาการนวัตกรรมเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) โดยมีครูเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.2 ความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.3 แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ

2.1.1 ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 โรงเรียน

2.1.2 บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 55 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ

2.2.1 ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 โรงเรียน ๆ ละ 8 คน รวมจำนวน 280 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีคุณสมบัติคือ เป็นครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุข

ศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์)

2.2.2 บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 55 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการกลุ่ม/หน่วย จำนวน 10 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 27 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติคือ เป็นประธานสหวิทยาเขตเจริญราชเดช ประธานสหวิทยาเขตดักสิลา ประธานสหวิทยาเขตบรือ ประธานสหวิทยาเขตเทพปทุม ประธานสหวิทยาเขตสารคามใต้ ประธานสหวิทยาเขตสืออีสาน และประธานสหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 สภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน

3.2 ความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน

3.3 แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ในปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 - มิถุนายน พ.ศ. 2566

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องและครอบคลุม นำมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ดังนี้

1.1.1 รูปแบบการพัฒนา

1.1.2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.1.3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของสถานศึกษา

1.1.4 การใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน

1.1.5 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community: PLC) ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ ที่อยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า การเรียนรู้ไม่ควรเป็นเรื่องของนักเรียนเพียงฝ่ายเดียว แต่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในโรงเรียน ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยเช่นเดียวกัน

1.2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.3 การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.4 การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านการบริหารการศึกษา หรือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

2.3 ศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.4 อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก ด้านการวิจัยทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้สู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.2 ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ในปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 - มีนาคม พ.ศ. 2567

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ข้อ	รายการประเมิน	สภาพปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายเป็นสำคัญ	4.38	0.74	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	สภาพปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2	การสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.75	0.82	มาก
3	การวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.03	0.80	มาก
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.74	1.14	มาก
5	การใช้เทคนิค กลวิธีที่หลากหลาย และส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.32	1.38	ปานกลาง
6	เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.37	0.85	มาก
7	การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีการสอน ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.22	1.20	ปานกลาง
8	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกันของผู้เรียน	3.42	1.04	ปานกลาง
9	การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และเหมาะสมกับบริบท	3.43	1.16	ปานกลาง
10	การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.26	1.00	ปานกลาง
11	การประยุกต์ใช้นวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้	3.44	0.57	ปานกลาง
12	การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.49	1.15	ปานกลาง
13	การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาการศึกษา	3.51	1.10	ปานกลาง
14	การนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.46	0.99	ปานกลาง
15	กระบวนการวัดผลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง	3.49	1.20	ปานกลาง
16	การออกแบบการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน	3.48	1.38	ปานกลาง
17	การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เรียนส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	3.42	1.02	ปานกลาง
18	การใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	3.38	1.06	ปานกลาง

ข้อ	รายการประเมิน	สภาพปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
19	การวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.46	1.14	ปานกลาง
20	กระบวนการ เทคนิค หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.51	1.18	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.58	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บุคลากรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=1.05) เมื่อพิจารณาข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.38$) เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.37$) และการวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาความต้องการการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายเป็นสำคัญ	4.69	0.46	มากที่สุด
2	การสร้างและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.15	0.47	มาก
3	การวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.34	0.47	มาก
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.09	1.00	มาก
5	การใช้เทคนิค กลวิธีที่หลากหลาย และส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.98	0.77	มาก
6	เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.77	0.42	มากที่สุด
7	การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีการสอน ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.71	0.78	มาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกันของผู้เรียน	3.82	0.76	มาก
9	การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และเหมาะสมกับบริบท	4.05	0.67	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
10	การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.75	0.70	มาก
11	การประยุกต์ใช้นวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้	4.33	0.54	มาก
12	การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่สนับสนุนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.95	0.81	มาก
13	การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน เข้ามาส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาการศึกษา	3.92	0.75	มาก
14	การผลการประเมินมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.83	0.71	มาก
15	กระบวนการวัดผลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง	3.74	1.09	มาก
16	การออกแบบการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน	3.94	0.89	มาก
17	การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	4.00	0.63	มาก
18	การใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	3.98	0.67	มาก
19	การวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.97	0.72	มาก
20	กระบวนการ เทคนิค หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.35	0.83	มาก
เฉลี่ยรวม		4.01	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.77$) กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.69$) และกระบวนการ เทคนิค หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.35$) ตามลำดับ

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อนำมาแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ การใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ต้องพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1 หลักการ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน การศึกษาให้สูงขึ้นด้วยการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็น กระบวนการที่มุ่งพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำผลการพัฒนาสู่การเรียนรู้และการ เปลี่ยนแปลงผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการ ขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ส่งผล ต่อการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการ บริหารและจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติที่ให้ความสำคัญต่อครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมาตรา 24(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและมีความ รอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม กันจากการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ มาตรา 30 ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นในหมวด 7 มาตรา 52 ให้ กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545 : 30)

ดังนั้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน บูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ในอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงต้องอาศัยหลักการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตัวผู้เรียน
2. การพัฒนาต้องเกิดจากความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การพัฒนาต้องมีหลากหลายรูปแบบให้เลือกตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล
4. การพัฒนาต้องสอดคล้องกับหน้าที่ที่ปฏิบัติและนโยบาย
5. การพัฒนาต้องกระทำอย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

2.1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน

2.1.3 กระบวนการ

กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีการดำเนินงานตามขั้นตอน PLC ผ่าน T-SPMMB ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation : P)

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อทำเป้าหมายให้สำเร็จ (Strategic Planning : S) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการที่จะดำเนินการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และตัวชี้วัดที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology : T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง (Learning Activities : L)

2.1 การฝึกอบรมปฏิบัติการ (Practice: P) เป็นการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการฝึกฝนจากการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติ ในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการอบรมปฏิบัติการ

2.2 การบริหารจัดการ (Management: M)

2.2.1 การวางแผนกิจกรรม (Planning) เป็นการกำหนดโครงการ/กิจกรรมเป้าหมายความสำเร็จ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทาวิธิการและกระบวนการให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้กำกับไว้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินการ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการวางแผนกิจกรรม

2.2.2 การปฏิบัติกิจกรรม (Action) เป็นการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงาน โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เช่น โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา

2.2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวางเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน และตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคล และผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพจากการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง โดยมีการใช้เทคโนโลยี (Technology : T) ในการดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online

2.2.4 การนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบ (Check) เป็นการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบ

2.5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลของผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับประเด็นตัวชี้วัดที่ตั้งไว้เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบกับเป้าหมายของแผนในชั้นวางแผนกิจกรรม ในการประเมินนี้จะต้องพิจารณาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของผลงานด้วย โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement : C) เป็นการนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเลือกวิธีการในการปรับปรุงผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สร้างความพึงพอใจให้มากขึ้น ผลงานได้รับรางวัลคุณภาพ และสร้างคุณค่าของผลการเรียนรู้ให้สูงขึ้น เพื่อยอดความรู้ใหม่ต่อไป

3.1 การเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหา (Method: M) เป็นการนำผลการประเมินมาเลือกวิธีการเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานให้มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการปรับปรุงพัฒนา

3.2 การคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice: B) เป็นการจัดทำผลงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยี (Technology: T) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการต่อยอดความรู้

2.1.4 การวัดและประเมินผล

- 1) การประเมินความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
- 2) การประเมินความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา
- 3) การประเมินความรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) การประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อกระบวนการพัฒนา
- 5) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
- 6) การประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน

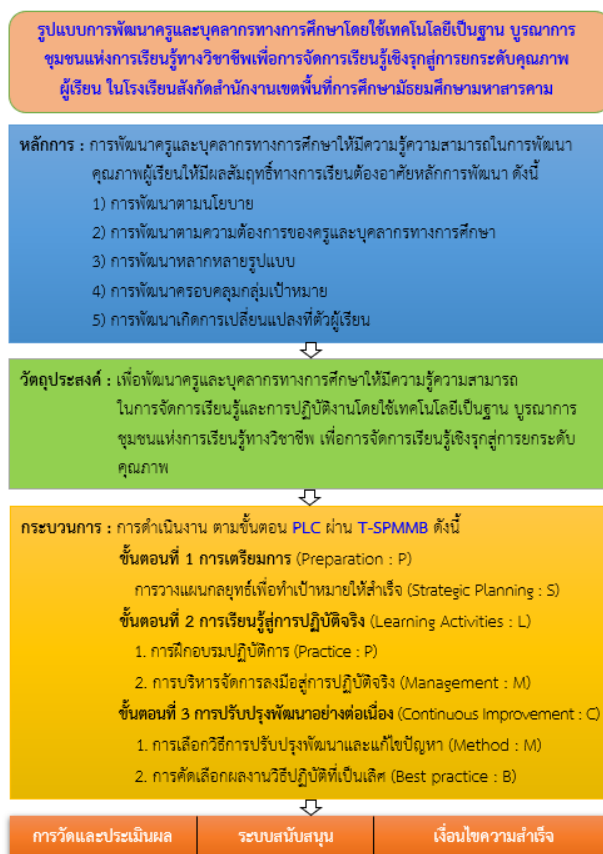
2.1.5 ระบบสนับสนุน

1) การโค้ช (Coaching) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ร่วมมือกันวางแผน สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการให้ความรู้และฝึกทักษะ รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิก

2) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) เป็นกระบวนการของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ให้การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก่สมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.1.6 เงื่อนไขความสำเร็จ

- 1) การสนับสนุนและส่งเสริมปัจจัยทางการบริหาร 4M's
- 2) ความมุ่งมั่น อุทิศเวลาให้กับพัฒนางานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

5. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีดังนี้

1.1 สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1.1.1) การจัดการเรียนรู้ของครูส่วนใหญ่ยึดกรอบเนื้อหาตามหนังสือเรียน เน้นการป้อนเนื้อหาให้ผู้เรียน ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายและการสาธิตเป็นหลัก ขาดการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา 1.1.2) สื่อการเรียนรู้ ไม่เพียงพอ และไม่มีหลากหลาย และ 1.1.3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูใช้การทดสอบความรู้ ด้วยการ ใช้แบบทดสอบเป็นหลัก เน้นการวัดด้านความรู้ความเข้าใจ การประเมินผลด้านทักษะและความสามารถของนักเรียน พบว่า ครูใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม

1.2 ความต้องการของครู พบว่า ครูต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน การพัฒนาครูควรจะใช้วิธีการที่

หลากหลาย และหากนำรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มาใช้ในการพัฒนาครู จะทำให้ครูในโรงเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ และครูคาดหวังว่า เมื่อได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูจะทำให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและเต็มตามศักยภาพ

2. รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) กระบวนการพัฒนา มี 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Preparation: P) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความมั่นใจ (Trust) และขั้นตอนที่ 2 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Training) ระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning in School as Learning Community: L) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 3 เลือกรูปแบบและสร้างชุมชนการเรียนรู้ (Choose and Create) ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Analyze) และขั้นตอนที่ 5 ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ (Action) ระยะที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : C) คือ ขั้นตอนที่ 6 วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2.4) การประเมินผล 2.5) ระบบสนับสนุน และ 2.6) เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานบูรณาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการของครู และบริบทของสถานศึกษา ควรดำเนินการให้ครอบคลุมกระบวนการพัฒนาและดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยที่สรุปว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็น การพัฒนาสูงสุด หน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปกำหนดเป็นนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ครู

ได้มีการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น กระบวนการวิจัย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านทักษะและความสามารถของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร เป็นต้น

2.3 ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ไปขยายผลและเผยแพร่ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2559). การศึกษา 4.0 เราต้องแปลงกับดักให้เป็นความหวังดี. ใน *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ* [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- นฤมล รอดเนียม. (2553). *การพัฒนาครูแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาสำหรับนิสิตปริญญาตรี* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ปองทิพย์ เทพอารีย์, & มารุต พัฒนาผล. (2557). การพัฒนาครูแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(2), 284–296.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2556). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2557). ยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย* (หน้า 24–25). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- มารุต พัฒนาผล. (2557ก). *การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557–2560) “สะท้อนปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย”*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.

Clark, D. M. (1994). Ten key principles from research for the professional development of mathematics teachers. In D. B. Aichele & A. F. Croxford (Eds.), *Professional development for teachers of mathematics* (pp. 37–48). Reston, VA: National Council of Teachers of Mathematics.

Michael Barber. (2009). *How the world’s best-performing school systems come out on top*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com>